

Alle; det er Alles Sag paa en Maade mod den Enkelte. Men naar man har at gjøre med private Sager, Sager, som kun angaa enkelte Borgeres reent private Mellemværende, da troer jeg ikke, at det er en Ting, der vedkommer Trediemand eller Offentligheden; det er jo tværtimod en constitutionel Regel, at det private Liv bør være sikret imod utidig Indblanding, og man har Vidnesbyrd derom ogsaa i vor egen Grundlovs. At det skulde være constitutionelt at gjøre det til Pligt for to private Mænd at vælge den offentlige Forhandling, forat Offentligheden kunde blive bekendt med deres private Sager, naar de selv ansee det hensigtsmæssigt og bedst tjenligt for deres Interesse at udtale dem skriftlig og udføreligt i Indlæg, det formaaer jeg ikke at forstaae. Det kan være, at Offentlighed og Mundtlighed bør indføres selv i den civile Proces, men det maa da være af Hensyn til, at Saadant vil være hensigtsmæssigt og tjenligt for alle Parter eller ialtfald for den ene Part, men man maa ikke sige, at det er unconstitutionelt at ordne Procesmaaden paa anden Maade, hvis denne anden Maade maatte stemme bedst med de private Borgeres egen Interesse. Jeg erkjender forøvrigt, at Ordene i Grundlovens § 79 ere saaledes, at de omfatte hele Retspleien, men maa derhos bede, at man vil lægge vel Mærke til, at der staaer, at Offentlighed og Mundtlighed skal indføres saa vidt og saasnart som muligt; men kan nu Offentlighed og Mundtlighed gennemføres i den civile Proces? Nei! Ikke saaledes som den hele Procesordning er for Diebliffet. En Gjennemførelse af Offentligheds- og Mundtlighedsprincipet i den civile Proces forudsætter en Omordning af hele Appellen; saalænge man fastholder den Grundsætning, at en Sag skal foreligge den overordnede Domstol til Paakjendelse ganske i samme Skikkelse, hvori den har været paakjendt af den underordnede Ret, saalænge kan heller ikke Mundtlighed gennemføres i den underordnede Instants; man kan maastee i sin

Tid gjøre en Forandring i disse overordnede Retters Stilling til de underordnede, men saalænge man lader det nuværende Forhold vedblive, kan Mundtligheden heller ikke gennemføres i den civile Proces. Lovudkastet erkjender det ogsaa selv, thi det siger jo udtrykkelig i Motiverne, at en reent Mundtlighed er det umuligt at gennemføre. Men hvad gjør da Lovudkastet? Det indfører en Blanding af Skriftlighed og Mundtlighed, og jeg skal erklære, at saaledes som Lovudkastet nu foreligger, er man i saa Henseende meget en heel Deel, ja meget tilbage fra det, man oprindeligt havde tilfattet; Skriftligheden er i det foreliggende Lovudkast kommen mere til sin Ret. Men Sagen stiller sig da ogsaa saaledes, at jo mere man vil fastholde Mundtligheden, desto mere Ulempe føler man ved Appellvesenet, og jo mere man viger tilbage for disse Ulemper, desto mere kommer man ind paa Skriftligheden. Jeg tør ikke ved denne første Behandling opholde det ærede Thing ved nærmere at paavise, hvorledes de enkelte Bestemmelser i Lovudkastet, navnlig § 27, sammenholdt med de tidligere Paragrapher, efter Tingenes naturlige Gang vil føre til, at man i de fleste nogenlunde store og betydelige Sager i Virkeligheden vil faae en skriftlig Procedure kun ledsaget af mundtlige Foredrag, men jeg vil kun fastholde dette, at naar der spørges, om Offentlighed og Mundtlighed skal gennemføres i den nye Procesordning, saa maa det blive væsentlig afgjørende, hvad der kan siges virkelig at fremme Sagen, og hvad der kan siges at være det Hensigtsmæssigste og Bedste. Nu siges det jo i Motiverne, at det er indlysende, at de handels- og sølydige Medlemmer af Retten ville langt bedre være istand til at følge og opfatte det mundtlige Foredrag, end de ville være istand til ved at læse skriftlige Indlæg at danne sig en Forestilling om Sagens rette Sammenhæng, men det forekommer mig, at ganske det Modsatte er Tilfældet.